

KÚRIA

Bfv.I.1198/2017/12. szám

A Kúria Budapesten, a 2018. év február hó 15. napján tartott tanácsülésen meghozta a következő

v é g z é s t:

A zsarolás büntette és más bűncselekmények miatt folyamatban volt büntetőügyben a terhelt által benyújtott felülvizsgálati indítványt elbírálv a Debreceni Járásbíróság 13.B.1058/2013/57. számú és a Debreceni Törvényszék 1.Bf.156/2016/12. számú ítéletét hatályában fenntartja.

A végzés ellen fellebbezésnek és felülvizsgálatnak nincs helye, és ebben az ügyben sem az indítvány előterjesztője, sem azonos tartalommal más jogosult újabb felülvizsgálati indítványt nem nyújthat be.

I n d o k o l á s

A Debreceni Járásbíróság a 2015. október 15-én meghozott 13.B.1058/2013/57. számú ítéletével a terheltet bűnösnek mondta ki 2 rendbeli folytatólagosan elkövetett zsarolás büntetében Btk. 367. § (1) bekezdés, folytatólagosan elkövetett kényszerítés büntetben Btk. 195. §, folytatólagosan elkövetett költségvetési csalás büntetében Btk. 396. § (1) bekezdés a) pont, (3) bekezdés b) pont, 5 rendbeli csalás büntetében Btk. 373. § (1) bekezdés, (2) bekezdés b) pont bc) alpont, (3) bekezdés b) pont, csalás vétségében Btk. 373. § (1) bekezdés, (2) bekezdés b) pont bc) alpont, rongálás vétségében Btk. 371. § (1) bekezdés, (2) bekezdés a) pont, 3 rendbeli közokirat-hamisítás büntetében Btk. 342. § (1) bekezdés a) pont, zaklatás vétségében Btk. 222. § (2) bekezdés a) pont és hamis magánokirat felhasználásának vétségében (Btk. 345. §, ezért halmazati büntetésül három év hat hónap börtönben végrehajtandó szabadságvesztésre és négy év közügyektől eltiltásra ítélte, vele szemben egymillió-hétszázhuszonegyezer-százötven forint összeg erejéig vagyonek kobzást rendelt el, megállapította, hogy a szabadságvesztés büntetésből legkorábban a büntetés kétharmad részének, de legkevesebb három hónapnak a letöltését követően bocsátható feltételes szabadságra, míg vele szemben közokirat-hamisítás büntette 1978. évi IV. törvény 274. § (1) bekezdés c) pont miatt indult büntetőeljárást

megszüntette, továbbá rendelkezett a járulékos kérdésekről is.

A másodfokon eljáró Debreceni Törvényszék a 2017. március 21-én jogerőre emelkedett 1.Bf.156/2016/12. számú ítéletével az elsőfokú bíróság ítéletét megváltoztatta, a kényszerítés bünteténél Btk. 195. § a folytatólagos elkövetésre utalást mellőzte, megállapította, hogy az 5 rendbeli csalás büntetének jogszabályi hivatkozása helyesen Btk. 373. § (1), (2) bekezdés be) alpont, (3) bekezdés b) pont, a szabadságvesztés büntetés tartamát két évre, a közügyektől eltiltást három évre enyhítette, a terhelt által megfizetendő vagyonekbezés összegét egymillió-hétszáztizethétezer-ötvenhárom forintba módosította, a járulékos kérdésekre vonatkozó rendelkezéseket részben megváltoztatta, egyebekben az elsőfokú bíróság ítéletét helybenhagyta.

A jogerős ügydöntő határozat ellen a terhelt nyújtott be felülvizsgálati indítványt, melyben az alábbiakat fejtette ki:

- a feljelentő, sértett a Debreceni Járásbíróságon ülnök volt, egyik rokona a debreceni járási ügyészségen dolgozik,
- bűnösségét megállapították kényszerítés büntetében is, holott ezzel nem gyanúsították és nem is vádolták meg,
- tévesen alkalmazták vele szemben az új Btk. rendelkezéseit az elkövetéskori szabályok helyett,
- ugyanazon cselekményért - azt zsarolásnak, kényszerítésnek és csalásnak minősítve - háromszorosan ítélték el, holott magatartása a jóval enyhébben minősülő zaklatás vétségét valósította meg,
- a zsarolás esetében tévesen állapították meg kárt, ezzel kapcsolatban csak elmaradt haszon merülhetne fel, a régi Btk. „kárt”, az új Btk. „vagyonosi hátrányt” tartalmaz, így őt a régi Btk. alkalmazásával a zsarolás büntette miatt emelt vád alól fel kellett volna menteni,
- sérelmezte, hogy először tanúként, majd ugyanabban az ügyben későbbiekben gyanúsítottként hallgatták ki,
- elégedetlen volt a kirendelt védő munkájával, de kérése ellenére nem rendeltek ki új védőt a részére,
- végezetül vitatta a tényállás egyes megállapításait is.

Mindezekre tekintettel a jogerős határozat megváltoztatását, a zsarolás és a kényszerítés miatt emelt vád alól történő felmentését, az egyéb cselekményei miatt a javára szóló nyomatékos enyhítő körülmények értékelésével rövidebb tartamú, végrehajtásában felfüggesztett szabadságvesztés kiszabását indítványozta.

A Legfőbb Ügyészség nyilatkozata szerint a felülvizsgálati indítvány részben a törvényben kizárt, részben alaptalan.

A felülvizsgálati indítványnak az a része, melyben a terhelt az elvetett védekezését megismételve a tényállás megalapozatlanságát sérelmezi, a törvényben kizárt. A bizonyítékok újraértékelésére, eltérő tényállás megállapítására és jogkövetkeztetés levonására azonban a felülvizsgálati eljárás során nincs törvényes lehetőség. Ily módon a tanúk vallomásának hiteltérdemlősége nem bírálható felül.

A másodfokon eljáró Debreceni Törvényszék gondosan vizsgálta a büntetőeljárás szabályainak a betartását is. Ennek körében elbírált a terheltnek az eljáró elsőfokú bírósággal szemben bejelentett azon alapuló elfogultsági kifogását, mely szerint a büntetőügy egyik sértettje ülnöki feladatokat látott el az eljáró bíróságon. Megállapította, hogy az évekkal korábbi

ülnöki tevékenység már az irattári anyag alapján sem volt ellenőrizhető, annak ténye, hitelt érdemlősége nem állapítható meg kétséget kizáróan, így módon az eljáró bíróság kizárását sem alapozhatja meg. Megállapította helytállóan azt is, hogy a terheltnek a bírósági eljárás során a védelemhez fűződő joga nem sérült. A terhelt védelmét a törvény kötelező rendelkezése folytán védő látta el, a bírósági tárgyalásokon a védő valamennyi esetben jelen volt. A terhelt érdekében aktív részvételével védői feladatát megfelelően ellátta, ugyanakkor a védelem jogának sérülése nem abszolút hatályú eljárási szabálysértés, tehát nem felülvizsgálati ok.

A törvényes vád hiányával, mint büntethetőségi akadállyal kapcsolatban ugyancsak helyesen fejtette ki már a másodfokon eljáró bíróság is, miszerint a bíróságot a vád tárgyává tett tények és nem az ügyészség által meghatározott jogi minősítés köti a cselekmények jogi minősítésének megállapításakor. A bíróság által elbírált valamennyi cselekmény alapjául szolgáló tények a törvényes vád részét alkották, így annak sérelme nélkül került sor elbírálásukra.

A felülvizsgálati eljárás során irányadó tényállásból megállapítható, hogy a terhelt csalás büntette útján szerezte meg a bérbeadótól az üzlethelyiség bérleti jogát, azt birtokba vette, ezáltal a vagyon elleni bűncselekmény befejezést nyert. Ettől térben és időben elkülönülten valósította meg a bérfizetés jogos igényével fellépő, bérbeadókkal szemben tanúsított, jogtalan haszonszerzés által motivált fenyegetését, amivel arra kényszerítette a bérbeadókat, hogy bérfizetés hiányában is több hónapon keresztül tűrjék a terhelt jelenlétét a bérelt üzlethelyiségben. Minthogy ezáltal a terhelt által meg nem fizetett bérleti díjon túlmenően a jogszerű bérbevétel után járó díjtól, mint elmaradt haszontól is elestek, a vagyoni hátrány is bekövetkezett. Az ellenőrzési jog gyakorlásának megghiúsítása kapcsán alkalmazott terhelti, élet és testi épség ellen irányuló fenyegetés tekintetében a bíróság nem látta igazoltnak a vagyoni haszonszerzési célzatot, mint tényállási elemet, azonban minthogy a kényszerítés valamennyi törvényi tényállási eleme megvalósult és a cselekmény a fenntartott ügyészi vád tárgya volt, a kényszerítés büntetőjogi felelősségének megállapítására az anyagi jog szabályainak megtartásával került sor.

A terhelt büntetőjogi felelősségének megállapítása valamennyi terhére rótt bűncselekményben törvénysértés nélkül történt. A jelen ügyben a felülvizsgálattal célzott cselekmények eltérő jogi értékelése esetére is törvényes büntetés kiszabására került sor. A bűnösségi körülmények újraértékelésére így módon ugyancsak nincs törvényes lehetőség.

Ezért azt indítványozta, hogy a Kúria a megtámadott határozatokat hatályában tartsa fenn (BF.1254/2017/1.).

A terhelt védője az ügyészi nyilatkozatra tett észrevételében az alábbiakat fejtette ki:

A terhelt az első fokú ítélet elleni fellebbezésében - tartalma alapján - a Be. 21. § (1) bekezdés e) pontja szerinti elfogultság okából kizárás iránti bejelentést tett az ügyében eljáró Debreceni Törvényszék ellen, így a törvényszék azon hivatkozása, hogy ilyen indítvány nem történt, iratellenes továbbá a törvényszék azon álláspontja, hogy emiatt az elfogultság kérdésében a Be. 24/A. §-a alapján kötelező jelleggel előírt eljárás lefolytatása nem szükséges, jogszabályba ütköző. A sértett az eljáró bíróságnak nyilatkoztatnia kellett volna arról, hogy pontosan mikor, mely ciklusban volt ülnök az ügyben eljáró törvényszéken és a tények megfelelő tisztázását követően a terhelt kizárási kérelméről a vonatkozó szabályoknak megfelelően érdemben dönteni kellett volna.

A kirendelt védő feladatát nem a törvényi előírásoknak és a terhelt elvárásainak megfelelően látta el, hiszen a tárgyalásokra helyettes érkezett, a kirendelt védővel való kommunikáció a tárgyalásokon

kívül nem volt lehetséges, a terhelt telefonhívásaira a védő nem reagált, a tárgyalásokat megelőzően sem állt szóba vele, a védelem iratokat az ügyben nem tanulmányozott, így a terhelt a védelmi stratégiáról, a jogszabályi keretek közötti védekezési lehetőségekről, az egyes tényállásokhoz kapcsolódó bűncselekmények minősítési problémáiról, nyilatkozatai kialakításának módjáról és tartalmáról, a fellebbezésében foglaltak esetleges helytállóságáról vagy indokolt pontosításáról felvilágosítást egyáltalán nem kapott.

A 2015. október 7-én megtartott tárgyaláson a vádbeszédben történt vádmódosítás olyan mértékben tömör és ezáltal pontatlan, hogy megalapozza a törvényes vád hiányának fennálltát. A „szeptemberben személyesen” kitétel alapján nem lehet egyértelműen beazonosítani, hogy a vádhatóság mely találkozásra gondolt (a terhelt és a sértettek több alkalommal találkoztak, akár a bérleménynél, akár azért, mert együtt intézkedtek hatóságoknál), így azt beazonosítani, hogy helyileg hol történt a vádkiterjesztéssel „bevont” esemény, és pontosan mely napon, azaz a vádhatóság pontosan mely eseményre, mely tanúvallomásra gondolt, csupán bírói mérlegeléssel, az egyéb iratok alapján lehetett.

Álláspontja szerint a kényszerítés büntette tekintetében - melynek elkövetési ideje 2012. szeptember 30. napja - a 2015. október 7-én történt vádemeléskor már bekövetkezett az elévülés, hasonlóképpen az I. vádpont vonatkozásában, amelyben a terhelt a ... Egyesületének elnökeként járt el, az elkövetési idő **II.sértett** vonatkozásában 2009. július 1. napja, **III.sértett** vonatkozásában 2009. augusztus 25. napja, **IV.sértett** vonatkozásában 2009. szeptember 9. napja, míg **V.sértett** vonatkozásában 2010. március 24. napja. A nyomozás - e cselekménysor miatt - a terhelttel szemben az 1978. évi IV. törvény szerint minősített bűncselekmények alapján indult meg. A gyanúsítás közlésére 2012. november 6-án került sor, addig a terheltet e bűncselekmények vonatkozásában kizárólag tanúként hallgatták meg. Tekintettel arra, hogy a gyanúsítás közléséig a három éves elévülési idő már eltelt, így a négy sértettből három sértett vonatkozásában a Be. 332. § (1) bekezdés a) pontja alapján az elkövetett bűncselekmény már a gyanúsítás közlésekor az 1978. évi IV. törvény szerint elévült.

A zsarolás büntette rendbeliségét illetően az első fokú ítélet és az azt jogerőre emelő másodfokú határozat - tényállási kötöttség ellenére - alapul szolgáló vádirati tényállás hiányában járt el akkor, amikor 2 rendbeli zsarolás büntettét állapította meg 1 rendbeli helyett, és az elkövetést folytatónak minősítette. Mindezen túl a bíróságok a minősítés során ugyanazon ténynek kétszeres értékelését tették meg akkor, amikor a csalás és a zsarolás halmazát állapították meg azzal, hogy mind a csalásnál szükséges kár, mind a zsarolásnál előírt vagyoni hátrány ugyanabban az elmaradt bérleti- és rezsidíjbevételeben realizálódott.

Az eljáró bíróságok nem vették figyelembe azt, hogy az elkövetéskori Btk. 333. §-a alapján az elmaradt bérleti díj nem tartozik a csalás törvényi tényállásában megkövetelt kár fogalmába, ugyanakkor a minősítés alapját az eljáró bíróságok által megállapított, ezáltal irányadó tényállás szerint az elmaradt bérleti díj összege képezte. A régi Btk. 333. §-ának helyes nyelvtani értelmezése szerint csalási kárként kizárólag, szigorúan a vagyonban bekövetkezett értékcsökkenés értékelhető. Az új Btk. indokolása rögzíti, hogy a gyakorlatban problémát okozott azon csalásszerű cselekmények megítélése, ahol a kár valamely igénybe vett szolgáltatás ellenértékeként merült fel (pl. szállodai szolgáltatás igénybevétele, fizetés nélküli lakásbérletek). Az elkövetéskori Btk. szerint a meg nem fizetett bérleti díj „elmaradt haszonnak” minősül, amely nem képezi a kár részét, így kár hiányában csalás sem valósul meg, így összességében az elkövetéskori Btk. kedvezőbb a terheltre nézve, azonban a bíróságok a terheltre nézve súlyosabb törvényt alkalmazták.

Sérelmezte továbbá, hogy a bíróság nem adott számot ítéletének indokolásában a terhelt bizonyítási indítványának az elutasításáról.

Mindezekre tekintettel azt indítványozta, hogy a Kúria helyezze hatályon kívül mind az első, mind a másodfokú ítéletet és utasítsa az elsőfokú bíróságot új eljárásra és új határozat meghozatalára, továbbá arra, hogy az elfogultsági kifogást érdemben bírálja el, és a terhelti indokok megalapozottsága esetén másik, elfogulatlanak minősülő bíróságot jelöljenek ki, továbbá arra, hogy a terhelt védelmében az eljáró bíróság másik védőt rendeljen ki.

Másodlagosan azt indítványozta, hogy a Kúria a jogerős ítéletet változtassa meg oly módon, hogy az elkövetéskori Btk. - mint a terheltre kedvezőbb jogszabály - alkalmazása mellett mentse fel a terheltet a kényszerítés, 5 rendbeli csalás (4 rendbeli büntett és 1 rendbeli vétség), 2 rendbeli közokirat-hamisítás, valamint 2 rendbeli zsarolás miatt ellene emelt vád alól, egyben e tekintetben az eljárást szüntesse meg. Mivel a kiszabott szabadságvesztés jogszabályba ütköző módon súlyos, így annak jelentős mérséklése, illetőleg a büntetés végrehajtásának felfüggesztése indokolt.

A terhelt az ügyészi nyilatkozatra tett észrevételében kifejtette, hogy mivel az ügy egyik sértettje korábban a Debreceni Járásbíróságon ülnökként dolgozott, ezért vele szemben kizárt bíróság hozott ítéletet. Álláspontja szerint a cselekmény idején őt megillette a jogos birtokvédelem, míg a kényszerítést illetően bekövetkezett az elévülés. Ezért ő is a jogerős határozat hatályon kívül helyezését, új eljárás elrendelését indítványozta, és kérte, hogy az első fokú eljárásra a Kúria jelöljön ki másik bíróságot.

.-.-.

A Kúria a megtámadott határozatokat - a Be. 424. § (1) bekezdése alapján tanácsulésen eljárva - a Be. 423. § (4) bekezdésének megfelelően a felülvizsgálati indítványban meghatározott ok alapján, a felülvizsgálati indítvánnyal megtámadott részében vizsgálta felül.

Emellett a Be. 423. § (5) bekezdése szerint eljárva a 416. § (1) bekezdés c) pontjában felsorolt - és az indítványozó által nem hivatkozott - esetleges más eljárási szabálysértésekre is tekintettel volt, azonban ilyen, a 373. § (1) bekezdésének I. b) és c) pontjában, valamint II-IV. pontjának valamelyikében meghatározott - feltétlen hatályon kívül helyezést eredményező - eljárási szabálysértést nem észlelt.

A Be. 373. § (1) bekezdés II. b) pontja értelmében abszolút hatályon kívül helyezési, és ezáltal a Be. 416. § (1) bekezdés c) pontja szerint felülvizsgálati ok, ha az ítélet meghozatalában a törvény szerint kizárt bíró vett részt. A bíró kizárásának okait a Be. 21. § (1) bekezdése rögzíti. Eszerint bíróként nem járhat el - többek között - az, akitől az ügy elfogulatlan megítélése egyéb okból nem várható.

A bíróság kizárásának esetköreit a Be. 22. §-a szabályozza. Eszerint nem járhat el az ügyben az a bíróság, melynek elnökével és elnökhelyettesével szemben a Be. 21. § (1) bekezdés a)-c) pontjában meghatározott kizárási ok merült fel. Következésképpen azon körülmény, hogy a büntetőügy sértettje korábban a bíróság

munkájában ülnökként működött közre még önmagában nem alapozza meg a bíróság kizárását.

A bíró kizárását ellenben valóban - szubjektív okból - megalapozhatja, ha olyan ügyben jár el, melynek sértettje korábban vele ülnöki munkakapcsolatban volt. Jelen esetben ez a körülmény nem áll fenn, az iratokból épp az állapítható meg, hogy a bíróság dolgozóinak - köztük az ügyben másodfokon eljáró bírónak - erről nem is volt tudomásuk, és irattári anyagot sem találtak, mely arra utalt volna, hogy az egyik sértett korábban a törvényszéken (megyei bíróságon) ülnökként közreműködött.

A másodfokú bíróság ítéletében (5. oldal 3. bekezdés) mindezen túl számot adott arról, hogy a terhelt fellebbviteli beadványában előadottak milyen okból nem alapozhatták meg a Debreceni Törvényszék kizárását.

A terhelt indítványának azon hivatkozása, melyben azt sérelmezi, hogy az esetleges elfogultság tárgyában a törvényszék nem folytatott le kizárási eljárást, hanem elfogulatlanságát az ügydöntő másodfokú határozat keretében indokolta meg, nem képez felülvizsgálati okot.

A Be. 416. § (1) bekezdés c) pontja szerint felülvizsgálati ok, ha a bíróság ügydöntő határozatát a 373. § (1) bekezdés I. c) pontjában megjelölt eljárási szabálysértéssel hozta meg. Ez utóbbi rendelkezés szerint pedig feltétlen hatályon kívül helyezést és az eljárás megszüntetését eredményezi, ha a bíróság törvényes vád hiányában járt el.

A Be. 2. § (2) bekezdése szerint a vád akkor törvényes, ha a vádemelésre jogosult a bírósághoz intézett beadványában meghatározott személy pontosan körülírt, büntetőtörvénybe ütköző cselekménye miatt a bírósági eljárás lefolytatását kezdeményezi.

A bírói gyakorlat szerint a törvényes vád hiányát akkor lehet megállapítani, ha a vád tartalma oly mértékben hiányos, hogy az az anyagi jogi értékeléshez nem nyújt alapot, ily módon annak vizsgálatába a bíróság nem is bocsátkozhat (EBH 2013.B.10.).

Az elsőfokú bíróság ítéleti tényállásának VI. pontjában, a kényszerítés büntette minősítése szempontjából releváns körülményeket tartalmazza (9. oldal 7. bekezdés), ami összhangban van a Debreceni Járási Ügyészség B.2104/2012/14-I. számú vádiratának 8. oldal 1. bekezdésében írtakkal. Az VI. számú tényállásban megjelölt cselekményt érintően, azzal összefüggően az ügyész a végindítványában a vádat, mely szerint a terhelt a sértettel közölte azt is, hogy „amennyiben az üzlethelyiségbe jogosulatlanul belép, a hullaházban fog kikötni”, módosította annyiban, hogy: „a sértettet a vádlott egy alkalommal 2012 áprilisában telefonon, majd egy alkalommal 2012 szeptemberében személyesen fenyegette meg azzal, hogy amennyiben az

üzlethelyiségbe jogosulatlanul belép, a hullaházban fog kikötni" (bírósi iratok 56. sorszáma).

A törvényes vád fogalmát a büntetőeljárás törvény határozza meg. Rendelkezése olyan eljárási szabály, amely a vád minimális alaki és tartalmi feltételeit állapítja meg. Ezek megvalósulnak, tehát a vád törvényes, ha az alaki legitimációval rendelkező vádló a bírósághoz benyújtott indítványában meghatározott személy büntetőtörvénybe ütköző konkrét cselekménye miatt a büntetőeljárás lefolytatását kezdeményezi (EBH 2014.B.17.). A vád fentiek szerinti pontosítása, a fenyegető kijelentés időpontjának és megtétele formájának részletezése nem értékelhető akként, hogy a vád törvénytelen volt, továbbá a módosított vád törvényességét sem érinti a védelem által kifogásolt azon körülmény, hogy részletesebb elkövetési időt és helyszínt a vád nem tartalmaz. A bíróság által elbírált valamennyi cselekmény alapjául szolgáló tény a törvényes vád részét alkotta, így annak sérelme nélkül került sor elbírálásukra. A másodfokon eljáró bíróság helytállóan állapította meg, hogy a bíróságnak mindig a vád tárgyává tett cselekményről kell határoznia, viszont az ügyésznek a bűncselekmény minősítésére vonatkozó indítványa nem köti, következésképpen a kényszerítés büntetett (Btk. 195. §) akkor is törvényesen állapította meg, ha a vád csupán a minősítéshez szükséges tényállási elemeket tartalmazza, de annak a cselekmény minősítéséhez szükséges jogi következményeit nem, avagy helytelenül állapítja meg.

Mindezekre tekintettel a felülvizsgálati indítványnak a törvényes vád hiányára hivatkozó része nem megalapozott.

A fentiekben túlmenően a Kúria megállapította, hogy a terheltnek a bírósági eljárás során a védelemhez való joga sem sérült, védelmét a törvény kötelező rendelkezése [Be. 46. § a) pont] folytán védő látta el, tekintve, hogy a vád tárgyává tett valamely bűncselekményre a törvény öt évi szabadságvesztést rendelt. A tárgyalási jegyzőkönyvekből ellenőrizhetően a kirendelt védő a bírósági tárgyalásokon minden esetben részt vett, a terhelt érdekében járt el, kérdéses jogával élve a védekezését segítette. Mindazonáltal az ügyvéd által a terhelt érdekében kifejtett védői munkával kapcsolatos kifogások megvalósulásuk esetén sem adnak lehetőséget a felülvizsgálatra, így az indítvány ezen része a törvényben kizárt.

Felülvizsgálatnak a bíróság jogerős ügydöntő határozata ellen a Be. 416. § (1) bekezdésének a) és b) pontja szerint büntető anyagi jogi szabálysértés, a c) pontja szerint pedig az abban felsorolt - a Be. 373. § (1) bekezdés I. b) vagy c) pontjában, illetve a II-IV. pontjában meghatározott - eljárási szabálysértés miatt van helye. A törvényben meghatározott felülvizsgálati okok köre nem bővíthető, és erre tekintettel nem képez felülvizsgálati okot a terhelt azon hivatkozása, hogy az eljárás során előbb tanúként, majd gyanúsítottként hallgatták ki.

A Be. 423. § (1) bekezdése értelmében a felülvizsgálati eljárásban a jogerős ügydöntő határozatban megállapított tényállás az

irányadó, az nem támadható. A tényállás megalapozottsága, a bizonyítékok mikénti mérlegelése sem külön-külön, sem pedig egymás viszonyában nem vizsgálható. Nincs lehetőség a bíróság bizonyítékokat értékelő tevékenységének, és ezen keresztül a bűnösség kérdésének a vitatására. Következésképpen a felülvizsgálati indítványnak a tényállást, a tanúvallomások hiteltérdemlőségét és az ítélet megalapozottságát vitató, valamint a bizonyítási indítványok elutasítását sérelmező része a törvényben kizárt.

A felülvizsgálati indítvány szerint az elkövetéskori Btk. 333. §-a alapján az elmaradt bérleti díj (haszon) nem tartozik a csalás törvényi tényállásában megkövetelt kár fogalmába, csalási kárként kizárólag a vagyonban bekövetkezett értékcsökkenés értékelhető, ugyanakkor a minősítés alapját az eljáró bíróságok által megállapított, ezáltal irányadó tényállás szerint az elmaradt bérleti díj összege képezte, ezért a terhelttel szemben a cselekményeinek minősítésekor az elkövetéskori Büntető Törvénykönyv szabályait kellett volna alkalmazni, amely szerint nem valósult meg a csalás összes tényállási eleme.

Az indítvány ezen része azonban ellentétes az elkövetéskori Btk. alkalmazása során már kialakított bírói gyakorlattal, mely szerint a csalási kár részének tekintendő valamely igénybe vett szolgáltatás ellenértéke is. Ha valaki azzal a szándékkal vesz igénybe szállást, hogy annak ellenértékét nem kívánja kifizetni, az elmaradt ellenérték a szálloda kára, nem pedig elmaradt haszna, ezért a csalás megállapítható [1978. évi IV. törvény 137. § 5. pont, 318. §] (EBH 2010.2124.). Csalást valósít meg a terhelt, aki a sértettet tévedésbe ejtve, fizetési szándék nélkül vesz igénybe szállodai szolgáltatást, amelynek meg nem fizetése vagyonban bekövetkezett értékcsökkenésnek (kárnak) és nem elmaradt vagyoni előnynek tekintendő [1978. évi IV. törvény 137. § 5. pont, 318. § (1) bekezdés; (BH 2011.127.)]. Ez összhangban van a hatályos büntető törvénynek a kár-, illetve a vagyoni hátrány értelmezésére vonatkozó szabályával (459. § 16. és 17. pont). A ki nem fizetett bérleti díj a hatályos törvény alapján is kárnak tekintendő.

Ezért a Büntető Törvénykönyv időbeli hatályának (2. §) téves alkalmazására hivatkozó része nem megalapozott.

A terheltnek a kényszerítés minősítését megalapozó 2012 áprilisában és szeptemberében elkövetett cselekmények miatti gyanúsított kihallgatására 2012. október 25-én, a vádemelésre 2013. június 13-án, míg a vád módosítására 2015. október 25-én került sor, következésképpen a büntethetőség elévülése sem az elbírásakor [Btk. 26. § (1) bekezdés], sem az elkövetéskor hatályos [1978. évi IV. törvény 33. § (1) bekezdés b) pont] törvény rendelkezései szerint nem évült el, így az indítvány ezen hivatkozása nem megalapozott.

Az indítvány szerint a **II.sértett** vonatkozásában 2009. július 1. napja, a **III.sértett** vonatkozásában 2009. augusztus 25. napja, míg a **IV.sértett** vonatkozásában 2009. szeptember 9. napja az elkövetési idő, következésképpen a 2012. szeptember 26-án történt gyanúsítás közlésekor az elévülés mint büntethetőségi akadály már bekövetkezett.

A csalás büntette akkor befejezett, ha az elkövetési magatartással okozati összefüggésben bekövetkezik a kár. A tévedésbe ejtett sértettek esetében a kár nem az első, hanem az utolsó részlet kifizetésekor következett be teljes egészében, így az elévülési idő is ezen időponttól számítandó. Az indítványozó azonban tévesen az első részlet átadásának időpontjával a csalási cselekményeket befejezettnak tekintette, és ezért jutott helytelen következtetésre az elévülési időpontra vonatkozóan.

Az irányadó tényállás alapján a **II.sértett** 2010. január 22-én, míg a **IV.sértett** 2012. szeptember 26-án adta át a terheltnek az utolsó pénzösszeget. Mindezen túl azonban a terhelt a csalási cselekmény részeként nevezetteknek, valamint a **III.sértettnek** - aki az utolsó pénzösszeget 2009. december 1. napján adta át a terheltnek - 2010. július 19. és 20. napján egy nem szabályszerű vizsgát is tartott, következésképpen ez tekintendő a csalási cselekmény utolsó elkövetési magatartásának.

Mindezekre tekintettel az elévülés mint büntethetőségi akadály nem volt megállapítható, az erre történt hivatkozás nem volt megalapozott.

A cselekmények jogi minősítését illetően a Legfőbb Ügyészség a nyilatkozatában helytállóan fejtette ki, hogy a vagyon elleni bűncselekményektől térben is időben elkülönülten valósította meg a bérfizetés jogos igényével fellépő, bérbeadókkal szemben tanúsított, jogtalan haszonszerzés által motivált fenyegetését, amivel arra kényszerítette a bérbeadókat, hogy bérfizetés hiányában is több hónapon keresztül tűrjék jelenlétét az üzlethelyiségben. Az ellenőrzési jog gyakorlásának megghiúsítása kapcsán alkalmazott terhelti, élet és testi épség ellen irányuló fenyegetés tekintetében a bíróság nem látta igazoltnak a vagyoni haszonszerzési célzatot, mint tényállási elemet, azonban minthogy a kényszerítés valamennyi törvényi tényállási eleme megvalósult, és a cselekmény a fenntartott ügyészi vád tárgya volt, a kényszerítés büntetettében a terhelt büntetőjogi felelősségének megállapítására az anyagi jog szabályainak megtartásával került sor.

A terheltnek a 2012. március 20. és 2012. április 26. napja közötti időszakban a zsarolás, illetőleg a kényszerítés büntettét megalapozó kijelentései a megállapított tényállás alapján egymástól el nem különíthetően történtek, míg ezzel szemben a 2012. szeptember 30. napján tett kényszerítés büntettét megalapozó fenyegetését már a zsarolás büntett befejezését követően, attól térben, helyben és időben elkülönülten tette. Előbbi esetben a zsarolás és a kényszerítés látszólagos alaki halmazata, míg utóbbi esetben két bűncselekmény valóságos anyagi halmazata valósult meg; ily módon a terhelt kizárólag 1 rendbeli kényszerítés büntett miatt vonható büntetőjogi felelősségre.

A terhelt büntetőjogi felelősségének megállapítására valamennyi terhére rótt bűncselekményben törvénysértés nélkül került sor, a felülvizsgálati indítványnak a cselekményeknek a jogi minősítését támadó része alaptalan.

A büntetést sérelmezve felülvizsgálatnak akkor van helye, ha a bűncselekmény törvénysértő minősítése, a büntetőjog más szabályának megsértése miatt törvénysértő büntetést szabtak ki, vagy törvénysértő intézkedést alkalmaztak, illetve a büntetés végrehajtását a törvényben foglalt kizáró ok ellenére függesztették fel [Be. 416. § (1) bekezdés b) pont]. Amennyiben a minősítés törvényes és a büntetés egyéb anyagi jogi szabályt nem sértett meg,

mérlegelési jogkörben és törvényes keretek között kiszabott büntetés mértéke felülvizsgálati eljárásban nem támadható.

Az indítvány így a joghátrányt vitató részében sem bizonyult alaposnak.

Ezért a Kúria a megtámadott határozatokat a Be. 426. §-a alapján hatályában fenntartotta.

A végzés elleni fellebbezést a Be. 3. § (4) bekezdése, a felülvizsgálatot a Be. 416. § (4) bekezdés b) pontja kizárja. A felülvizsgálati indítvány ismételt benyújtásával kapcsolatos tájékoztatás a Be. 418. § (3) bekezdésén alapul azzal, hogy ez esetben a Kúria - a Be. 421. § (3) bekezdésére figyelemmel - az indítvány elutasítására vonatkozó határozat hozatalát is mellőzheti.

Budapest, 2018. február 15.

Dr. Csák Zsolt s.k. a tanács elnöke, Dr. Vaskuti András s.k. előadó bíró, Dr. Domonyai Alexa s.k. bíró

A kiadmány hitelével:
TóthLné
bírószági tisztviselő